

KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER

Bruxelles, den 28.1.2009
KOM(2009) 36 endelig

**MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN TIL EUROPA-PARLAMENTET, RÅDET,
DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG OG
REGIONSUDVALGET**

Investering i dag med sigte på morgendagens Europa

DA

DA

**MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN TIL EUROPA-PARLAMENTET, RÅDET,
DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG OG
REGIONSUDVALGET**

Investering i dag med sigte på morgendagens Europa

Den Europæiske Union har siden efteråret 2008 stået over for to udfordringer. Krisen på finansmarkederne medførte en hård opbremsning af den europæiske økonomi. Det blev klart, at familier, virksomheder og lokalsamfund i hele EU ville mærke dens virkninger i form af arbejdsløshed og indkomstnedgang, og at der var behov for øjeblikkelig handling for at imødegå krisen og dens konsekvenser. Samtidig var man i Den Europæiske Union mere end nogensinde tidligere klar over, at EU-økonomiens styrke og bæredygtighed på lang sigt afhang af, at redskaberne til fremme af konkurrenceevnen blev fordelt på alle sektorer i EU-landene og af, at der blev gennemført omlægninger, som sætter landene i stand til at opnå sikre energiforsyninger og gennemføre de påkrævede nedskæringer af drivhusgasudledningerne.

Resultatet var en europæisk økonomisk genopretningsplan¹, der blev fremlagt af Kommissionen i november og godkendt af stats- og regeringscheferne på Det Europæiske Råds møde i december². Der blev i planen redegjort for, hvordan medlemsstaterne og EU kunne koordinere deres politikker og hurtigt give EU's økonomi en saltvandsindsprøjtning. Det var imidlertid også en plan, der tog nøje sigte på virkeliggørelse af EU's langsigtede mål.

Et vigtigt element i genopretningsplanen var forslaget om at øge EU-udgifterne markant i bestemte strategiske sektorer. Den fastsatte finansielle saltvandsindsprøjtning på 1,5 % af BNP krævede bidrag fra både nationale kilder og EU-kilder, herunder EU-budgettet. EU har ikke anvendt midler op til de fastlagte lofter, og Kommissionen beregnede derfor, at 5 mia. EUR hurtigt kunne anvendes til virkeliggørelse af bestemte mål på f.eks. energi- og bredbåndsområdet. Dette ville øge tilliden til, at investeringerne ikke ville gå i stå og samtidigt køre EU i stilling til en fremtid med en stærkere økonomi. Det var et af de aspekter i planen, som Det Europæiske Råd i december udvalgte til at modtage "særlig støtte", idet det også anerkendte behovet for at tage hensyn til en passende geografisk balance.

Siden december er behovet for handling blevet endnu tydeligere. Navnlig er betydningen af energiforsyningsikkerhed og EU's nuværende forsyningsmangler blevet tydelige. De umiddelbare konsekvenser kunne mærkes af familier og virksomheder i flere medlemsstater. Men konsekvenserne af gaskrisen kunne mærkes af alle og havde negativ indvirkning på EU's forbindelser til nabolandene og tydeliggjorde, at det er nødvendigt at mindske EU's afhængighed af eksterne leverancer.

I denne meddelelse redegøres der for, hvor investeringerne skal kanaliseres hen. Den ledsages af forslag til finansieringsbeslutninger på de berørte områder. De fastlagte projekter er udvalgt under hensyn til EU's strategiske mål. EU's støtte vil blive tilrettelagt på en sådan måde, at projekterne fremskyndes, og der kan handles så hurtigt som muligt. Der er i overensstemmelse med Det Europæiske Råds konklusioner sikret geografisk balance. Kommissionen har allerede fremlagt et forslag om revision af de flerårige finansielle rammer for perioden 2007-2013 med henblik på at tilvejebringe yderligere midler under

¹ KOM(2008) 800.

² Det Europæiske Råds konklusioner af 11.-12. december, Bruxelles.

udgiftsområde 1A, samtidig med at de samlede beløb, der blev fastsat i den interinstitutionelle aftale, ikke overskrides³. På baggrund af de første drøftelser med budgetmyndigheden foreslår Kommissionen nu en overførsel af ressourcer, der ikke er nødvendige under udgiftsområde 2 for 2008, til udgiftsområde 1A med henblik på at frigøre de 3,5 mia. EUR, der er foreslået til energiprojekter⁴, mens de 1,5 mia. EUR, som er foreslået til bredbåndsinfrastrukturen og de nye udfordringer, der fremstår efter "sundhedstjekket" af den fælles landbrugspolitik, forbliver under udgiftsområde 2 og anvendes til landdistriktudvikling under Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne.

Kommissionen opfordrer Rådet og Europa-Parlamentet til hurtigt at gennemgå disse forslag og tilvejebringe de nødvendige ressourcer fra budgettet. Herigennem kan der ydes et stort bidrag til EU's indsats for at bringe den europæiske økonomi tilbage på en kurs mod vækst og velstand, og man kan vise EU's beslutsomhed, når det kommer an på at tackle udfordringer af strategisk betydning for fremtiden.

Investering i dag i morgendagens energi

Energi er blevet et af de vigtigste spørgsmål for Europa. Den Europæiske Union traf i december et sæt vigtige beslutninger om EU's fremtidige energipolitik, der skal gøre det muligt for energisektoren at nedbringe drivhusgasemissionerne og styrke den vedvarende energi, således at den tegner sig for en stor del af EU's energimix. Ved nytår stod EU over for en gaskrise, som understregede risiciene i forbindelse med forsyningssikkerheden. Den understregede svaghederne ikke blot med hensyn til diversificering af importen, men også, hvad angår EU's evne til at kanalisere energi til de steder i EU, hvor behovet var størst.

De nødvendige ændringer kræver større engagement og flere investeringer. Den økonomiske nedgang truer imidlertid med at forsinke investeringerne, medmindre der nu træffes yderligere foranstaltninger. Kreditstramningen har direkte indvirkning på, hvor hurtigt EU gennemfører de påkrævede ændringer. Risikoen er, at man mister momentum og teknologisk forspring, og hvis der ikke handles i dag, er det ensbetydende med højere omkostninger senere. Det er årsagen til, at der med den økonomiske genopretningsplan blev lagt særlig vægt på behovet for "intelligente investeringer" - økonomiske saltvandsindsprøjtninger, der tager sigte på klare strategiske mål.

Kommissionen foreslår derfor tre sæt specifikke initiativer, der er centreret omkring EU's vigtigste energimål. For det første, støtte til strategiske sammenkoblingsprojekter, der skal afhjælpe nogle af de nuværende infrastrukturmangler. For det andet, investering med henblik på fortsat udvikling af havvindmølleenergi som en pålidelig kilde for vedvarende energi. For det tredje, fremme af en række demonstrationsprojekter vedrørende kulstofopsamling og -lagring, således at energiproducenter, der søger at nedbringe emissionerne, fortsat har et alternativ med fossile brændstoffer.

Disse initiativer vil omfatte målrettet, præcis støtte til specifikke projekter. De vil i de kommende år skulle suppleres med politiske initiativer og storstilet investering. Men EU kan allerede nu yde et stort bidrag.

Alle projekterne er udvalgt af hensyn til deres videre betydning, og de vedrører infrastruktur, som indebærer gevinster for forsyningssikkerheden i hele EU og teknologiske og logistiske fremskridt, der er til generel gavn for EU's energiindustri. De vil medvirke til at fremme teknologiske fremskridt som led i en strategisk energiteknologisk plan for EU, navnlig ved integrering af resultaterne i EU's initiativer vedrørende kulstofopsamling og -lagring og

³ KOM(2008) 859 af 10.12.2008.

⁴ 1.5 mia. EUR i 2009 og 2 mia. i 2010.

vindenergi. Og enhver mulighed vil blive brugt til at fremme løftestangseffekten, navnlig gennem samarbejde med Den Europæiske Investeringsbank.

Sammenkobling af EU's energiinfrastruktur

Sidste års strategiske energirededgørelse omhandlede de forskellige elementer i en effektiv politik til fremme af forsyningssikkerhed⁵. EU's handlingsplan for energiforsyningssikkerhed og -solidaritet pegede på behovet for stabile forsyninger fra tredjelande, for effektiv forvaltning af olie- og gaslagre samt kriseberedskabsmekanismer, for energieffektivitet til begrænsning af efterspørgslen og optimal udnyttelse af EU's egne energiressourcer. Det blev i planen navnlig påpeget, at infrastrukturen var en helt afgørende faktor i energiforsyningen, og markedet har ikke altid været i stand til at sikre denne infrastruktur. Sammenkobling har en positiv afsmittende effekt for alle, den reducerer afhængigheden og øger konkurrenceevnen til fordel for det indre marked som helhed.

Den nylige gasforsyningskrise, der ramte EU's husstande og virksomheder, har meget tydeligt illustreret infrastrukturens betydning. Sårbarheden for EU's energiforsyninger er blevet mere tydelig end godt er, og der er ingen klare alternativer, når forsyningerne udebliver. Selv om visse medlemsstater har forsøgt at afhjælpe manglerne hos andre stater, har der ofte manglet sammenkoblinger, der kunne muliggøre dette. Krisen har derfor afdækket alvorlige sammenkoblingssvagheder. Disse infrastrukturmangler har langsigtede omkostninger for EU's konkurrenceevne: dårligere adgang til den billigste energiimport og færre muligheder for EU-virksomheder og -borgere for at sikre sig den billigst tilgængelige energi i Europa. Resultatet vil være en stadig hæmsko for væksten i EU.

Samtidigt bremser den igangværende økonomiske og finansielle krise gennemførelsen af energiinfrastrukturprojekter. Energiproducenterne er ligeså sårbare som andre virksomheder over for kreditstramningen: der er en reel risiko for, at projekter af stor strategisk interesse, vil blive skrinlagt - medmindre man træder til med offentlige investeringer, der giver låntagerne sikkerhed for, at denne type projekter bør støttes.

Kommissionen foreslår derfor at anvende 1,5-2 mia. EUR ud af den økonomiske saltvandsindsprøjtning, der er omhandlet i genopretningsplanen, til at tilføre centrale strategiske sammenkoblinger de nødvendige ressourcer. I den strategiske energirededgørelse blev der allerede opstillet en række strategiske energiprioriteter med henblik på at afhjælpe mangler og udnytte muligheder, bl.a. en sammenkobling for Østersølandene, en sydlig gaskorridor, flydende naturgas (LNG), Middelhavet, Central- og Sydøsteuropa og et Nordsønet. Projekterne bør også tage sigte på behovene for små øer, der ikke er tilsluttet de centrale EU-energinetværk.

Kommissionen har brugt den strategiske energirededgørelse ved udvælgelse af projekter og søgt umiddelbart at nå målene med hensyn til forsyningssikkerhed og spredning af leverancer. Projekterne er fordelt geografisk over hele EU. Fordelene vil ikke blot kunne mærkes i de medlemsstater, hvor de gennemføres, men i hele Den Europæiske Union - både med hensyn til den strategiske betydning for energiforsyningssikkerheden generelt og til mulighederne for at deltage i udbud og levere nøgleteknologi. De vil give et øjeblikkeligt økonomisk løft og også medvirke til at opbygge en EU-økonomi, der er stærkere i fremtiden.

Der vil ifølge forslaget blive ydet støtte til ca. 20 projekter vedrørende både gas og elektricitet, hvis modtagerne opfylder vigtige kriterier, der sikrer effektiv gennemførelse af projekterne. Dette omfatter støtte til at afhjælpe en af de specifikke mangler, der blev

⁵ KOM(2008) 781 af 13.11.2008.

afdækket under gaskrisen: problemerne med at overføre gas fra vest til øst⁶. Det er afgørende, at disse projekter når en fase, der gør det muligt at sætte arbejdet i gang hurtigt, og at medlemsstaterne påtager sig ansvaret for i nødvendigt omfang at fremskynde procedurer og godkendelser.

Den næste generation af havvindmøller

Der er med målet for vedvarende energi, som EU fastlagde i december, sat fokus på behovet for at udvikle den nødvendige teknologi. Som understreget i EU's energiteknologiplan har vindenergien stor betydning for virkeliggørelsen af målet for vedvarende energi. Vindenergiindustrien sigter mod at kunne levere 12-14 % af EU's elektricitet i 2020, og heraf skal mere end fjerdedelen komme fra havvindmøller. Denne tendens vil fortsætte, og det forventes, at havvindmølleparkerne vil tegne sig for den højeste vækst i sektoren. Der er mange grænseoverskridende projekter i kyst- og havzoner, som ofte kræver grænseoverskridende infrastruktur, og da havvindmølleenergi teknologisk og logistisk er mere kompleks, har EU en særlig rolle at spille med hensyn til at fremme investeringer, der ellers ikke ville blive foretaget.

Det synes imidlertid klart, at der på nuværende tidspunkt sættes spørgsmålstejn ved udviklingen af havvindmølleprojekter på grund af manglende finansiering. Projekter, der er klar til igangsættelse, risikerer at blive forsinket, og visse producenter har derfor allerede været nødt til at gennemføre afskedigelser. Kommissionen foreslår derfor, at der afsættes omkring 0,5 mia. EUR til projekter i denne sektor. Projekterne er udvalgt på grundlag af EU's evne til at tilføre merværdi til projekter, der allerede befinder sig på et rimeligt udviklingsstade - navnlig ved at fremme regionalt samarbejde til forbedring af konkurrenceevne og investere i avanceret teknologi til udvikling af en ny generation af vindturbiner, infrastrukturer og logistik, som tilskynder til hurtig ibrugtagning af teknologien.

Ren energi til fremtiden

Det står klart, at kulstofopsamling og -lagring (CCS) er en af fremtidens vigtigste teknologier. CCS ville gøre det muligt at fremstille bæredygtig energi ved hjælp af fossile brændstoffer og er en vigtig faktor i de globale tiltag for at halvere drivhusgasemissionerne senest i 2050. Den vil gøre det muligt for EU at udnytte egne forekomster af kul, olie og gas fuldt ud. Udvikling af denne teknologi kan give EU's industri vigtige økonomiske muligheder med teknologi af global betydning. CCS er imidlertid en kompleks teknologi, som muligvis først er rentabel efter mange år.

Det Europæiske Råd anerkendte potentialet ved CCS ved at opstille det som et mål, at der senest i 2015 skal være igangsat op til 12 demonstrationsprojekter. Kreditstramningen har gjort dette mål endnu mere ambitiøst. Det Europæiske Råd besluttede i december 2008 at garantere finansiering af CCS via en andel af indtægterne fra emissionshandelssystemet. Disse midler bliver imidlertid ikke tilgængelige med det samme og vil ikke være tilstrækkelige til at sætte det ønskede antal demonstrationsprojekter på skinner. I den nuværende økonomiske situation risikerer forsigtighed fra investorernes side, at der sættes spørgsmålstejn ved Det Europæiske Råds mål.

Kommissionen foreslår derfor at fremskynde arbejdet med disse vigtige demonstrations- og infrastrukturprojekter. Der vil blive ydet støtte til fem projekter, som hver især har behov for en investering på 250 mio. EUR for at sikre deres iværksættelse. Projekterne står for en blanding af teknologier, geologiske betingelser og medlemsstater. De er alle langt fremme, og

⁶ F. eks. i den nylige situation, hvor det ikke var muligt at tilføre Slovakiet gas fra Østrig og for at bidrage til sammenkoblingen mellem Bulgarien og Rumænien.

det betyder, at de gavnlige virkninger af investeringerne vil kunne mærkes hurtigst muligt. Pointen ved demonstrationsprojekterne er også, at resultaterne gøres tilgængelige for andre aktører, og det vil blive gjort klart, at der gælder en sådan forpligtelse.

Investering med sigte på landdistrikternes fremtid

Landdistrikterne kan være særligt sårbare over for den økonomiske nedgang. I vanskelige tider er der større risiko for udstødelse - og når der igen kommer vækst i økonomien, kan gevinsterne nå langsommere frem.

Et af de vigtigste redskaber i den moderne økonomi er bredbånd. I nutidens Europa giver det adgang til nye job, til at lære nye færdigheder og til at finde nye markeder og reducere omkostninger. Det er lige vigtigt for skoler, biblioteker, de offentlige myndigheder og virksomhederne. Det er blevet et værktøj med stor betydning for den moderne økonomi. Men der er huller - samfund, hvor markedet ikke har kunnet sikre dækning på grund af ringe befolkningstæthed og store omkostninger. Der er også mange områder, hvor den oprindeligt anvendte bredbåndsteknologi nu trænger til opgradering for at give adgang til internet med den hastighed, der nu kræves. Det er årsagen til, at det i EU's økonomiske genopretningsplan er opstillet som et mål at udvikle bredbåndsnetværk, således at man senest i 2010 når op på 100 % dækning med højhastighedsinternetadgang. Planen understregede også, at der var behov for at opgradere mange eksisterende netværk sideløbende med en indsats for at fremme konkurrencedygtige investeringer i fibernetværk og frigøre frekvenser til trådløst bredbånd.

EU bruger allerede udviklingen af landdistrikter til at fremme væksten i disse lokalområders økonomi og sikre deres overordnede trivsel. "Sundhedstjekket" af den fælles landbrugspolitik afdækkede en række nye udfordringer af særlig relevans for landbruget i EU. Hvis udfordringerne tages op hurtigere, vil det være muligt for landdistrikterne at gå videre med at tage hånd om dem, og de vil være bedre rustet til at nyde godt af forbedrede økonomiske vilkår. Dette ville være i overensstemmelse med genopretningsplanen, som understreger betydningen af at fremskynde gennemførelsen af EU-strukturforanstaltninger og af at tilføre investeringer i en tidlig fase i vanskelige tider.

Kommissionen foreslår derfor, at det eksisterende instrument til udvikling af landdistrikter anvendes til en dobbelt saltvandsindsprøjtning i landdistrikternes økonomi. Der bør for det første tilføres 1 mia. EUR til finansiering af landdistriktudvikling med det specifikke formål at etablere bredbåndsinfrastruktur i landdistrikter. Der bør for det andet afsættes 0,5 mia. EUR til at fremskynde indsatsen for at tage hånd om de nye udfordringer, som aftegnede sig efter "sundhedstjekket" af den fælles landbrugspolitik.

Den investeringsindsats, der er mulig i de enkelte medlemsstater, vil blive fastsat af Kommissionen efter principperne i artikel 69, stk. 4, i Rådets forordning (EF) nr. 1698/2005. Kommissionen har til hensigt at fastsætte investeringerne efter den nuværende fordelingsnøgle.

Internet til landdistrikterne

Fremme af udbredelsen af bredbåndsnet indgår allerede i EU's udvikling af landdistrikter. I de strategiske retningslinjer for landdistriktudvikling i perioden 2007-2013⁷ understregedes navnlig betydningen af informations- og kommunikationsteknologi (IKT) for virksomheder i landdistrikterne og for den samfundsmæssige udvikling i disse områder. Udbredelse og anvendelse af IKT spiller en stor rolle for aktivitetsniveauet i landdistrikterne og bidrager til diversificering af økonomiske og sociale aktiviteter ved at sætte gang i økonomien,

⁷ Rådets afgørelse 2006/144/EF af 20. februar 2006 om Fællesskabets strategiske retningslinjer for udvikling af landdistrikterne.

tilvejebringe nye online-tjenester og støtte integrationen i det digitale samfund. Sådanne foranstaltninger kan afhjælpe den relativt ringe anvendelse af IKT i landbrugsfødevarer-sektoren og være til gavn på vækstområder som f. eks. landboturisme.

Det gælder også, at de steder, hvor der stadig mangler bredbåndsdækning mellem byområder og landområder, og hvor anvendelsen af internet halter bagud, er der en reel risiko for økonomisk og social udstødelse. Resultatet kan blive økonomisk stagnation i landdistrikter, arbejdsløshed og affolkning.

Den risiko er så meget desto større, når der er økonomisk nedgang. Jo mere regionerne er fjerntliggende, isolerede og affolkede, desto mere lider de under manglen på bredbånd-forbindelser og adgang til internet. Jo længere regionerne er fra at nå målene for bredbånd-forbindelser, desto mindre sandsynligt er det, at indtægtsniveauet er højt nok til, at de selv kan klare investeringerne.

Finansieringen kan være koncentreret omkring tre hovedområder:

- etablering af ny bredbåndsinfrastruktur, herunder backhaul-faciliteter (f.eks. fast infrastruktur, jordbaseret trådløs, satellitbaseret eller en kombination af teknologier)
- opgradering af eksisterende bredbåndsinfrastruktur (f.eks. øget pålidelighed, hastighed, kapacitet, rækkevidde, bedre servicekvalitet m.m.)
- nedlægning af passiv bredbåndsinfrastruktur (f.eks. anlægsarbejder vedrørende kabelnet og andre netværkselementer som f.eks. ubestyrket lyslederkapacitet m.m.) i tilknytning til andre infrastrukturer (energi, transport, vand, kloakering m.m.).

Finansieringen kan ske via foranstaltning 321 "Basale tjenester for erhvervslivet og befolkningen i landdistrikterne". Investeringen kan supplere allerede igangværende arbejde med etablering af bredbånd gennem samhørighedspolitikken, som man allerede ser i mange landdistrikter.

Kommissionen vil fremlægge yderligere detaljer om de strategiske muligheder, der er for at fremme etableringen af bredbåndetsnet i landdistrikterne, i de kommende uger⁸. Dette initiativ vil også gå hånd i hånd med en ny EU-bredbåndstrategi, der skal udgøre rammerne for etableringen af bredbånd i hele EU. Den vil tilstræbe koordinering mellem nationale og regionale myndigheder, støtte pooling af infrastrukturer, således at de anvendes bedst muligt, og udveksling af god praksis⁹. Ved god koordinering kan man med den rette blanding af landdistriktudvikling, IKT/bredbåndspolitik og strukturfonde undgå overlappning af indsatsen og sikre den løftestangseffekt, der er nødvendig, for at der kan gøres en virkelig forskel.

Sådanne initiativer skal være i overensstemmelse med traktatens statsstøtteregele. Statsstøtteregele fremmer veltilrettelagte offentlige interventioner, som er de bedst egnede til at afhjælpe mangel på eller ringe adgang til rimelige bredbåndforbindelser i disse regioner. De sikrer, at offentlige interventioner er velbegrundede og afpasset efter omstændighederne.

Kommende udfordringer

⁸ I en kommunikation med titlen "*Better access for rural areas to modern ICT*".

⁹ EU's bredbåndsportal www.broadband-europe.eu tjener også som værktøj for udveksling af god praksis og anvendes til offentliggørelse af tilbudsindkaldelser på EU-plan og kan fungere som løftestang til optimering af det tilgængelige budget.

"Sundhedstjekket" af gennemførelsen af 2003-reformen af den fælles landbrugspolitik afdækkede en række afgørende nye udfordringer for EU's landbrug - klimaændringer, vedvarende energi, vandforvaltning, biodiversitet og omlægninger i mejerisektoren. Landbrugsministrene enedes i november 2008 om at tage disse udfordringer op med flere ressourcer inden for rammerne af deres programmer for udvikling af landdistrikter og i overensstemmelse med reglerne for Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne. Denne supplerende støtte vil imidlertid først blive anvendt fra januar 2010 og i visse medlemsstater først i 2013¹⁰.

Fremskyndelse af denne proces kunne fremme investeringer og gøre det muligt at gå i gang med at virkeliggøre disse centrale strategiske prioriteter. Det vil navnlig være til stor gavn for EU-12, hvis denne indsats kan sættes i gang i 2009.

De investeringer, der er omhandlet i denne meddelelse, vil udgøre et betydeligt bidrag til bekæmpelsen af den økonomiske krise og gøre EU stærkere og mere konkurrencedygtigt i fremtiden. Kommissionen opfordrer Europa-Parlamentet og Rådet til hurtigt at gøre sig overvejelser om disse forslag og vedtage dem hurtigst muligt.

¹⁰ I Rumænien og Bulgarien bliver der ikke tale om supplerende støtte.